

גליון 349

פרשת האזינו - ההסתוריה האנושית - דרך אל ד'

הרב עומר דוידוביץ - ישיבת 'מרכז הרב'

בזמן שבו אין נבואה, נראה שהדרכים לדעת את רצון ד' - רחוקות מאיתנו. אך בפרשתנו התורה מראה לנו שביל גדול ומרכזי אל דברי ד' ורצונו עימנו ומה בין היחיד ובין הכלל.

שאלת ההיסטוריה

דברי ההיסטוריה – או ההיסטוריה, כבלשונו של מרן הרב קוק זצ"ל – מלווים אותנו בכל יום. רק עתה יצאנו מהימים של חשבון הנפש, שבהם כל אחד מעימנו הסתכל על השנה שחלפה, ושאל את עצמו: מה עבר עלי השנה? (מענין הדבר, שאף אדם לא התייחס לצבע בגדיו במהלך השנה... משום שאין לו לאדם ערך ב"היסטוריה" שכזו) ההסתכלות ההיסטורית האמיתית היא לפי **המאורעות המשמעותיים** בעיני המתבונן, ולא כפי שאכן לכאורה קרתה והייתה.

ההתבוננות בעבר, איננה רק נחלת היחיד, אלא כל האנושות מונעת ברצוא ושוב, מהעבר אל ההווה ואל העתיד. אך מה היא ההסתכלות הנכונה על ההיסטוריה, שהיא לפי הבנת מרן הרב זצ"ל הסתרי-ה, מעשי ה' בהסתרה?

השאלה הזו נוגעת לתכלית האדם בעולם, ושרשרת ההיסטוריה היא הצינור שמראה לנו לאן ד' מוליך אותנו. **ולאן פנינו צריכים להיות מועדות!**

התורה מצווה אותנו בפרשתנו לשאול את שאלת ההיסטוריה כדי להבין את רצון ד': "זָכַר יְמוֹת עוֹלָם בֵּינו שָׁנוֹת דָּר וְדָר שְׂאֵל אָבִיךָ וַיַּגְדֵךְ זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לָךְ" (פרק לב, ז).

ההסטוריה - בידי אנשי הרוח

יתירה מזאת מנין העולם וסיפורי ההיסטוריה אינם נתונים בידי מתעדים של העובדות היבשות, אלא בידי "האבות והזקנים". ומסבירים חז"ל שאלו הנביאים והכהנים, "אביך - אלו הנביאים שנקראים אבות... "אבי אבי רכב ישראל". "זקניך - אלו החכמים" (רש"י ע"פ מדרש). וכן כתב רבי יהודה הלוי בספר הכוזרי (ב כח) שהכהנים והנביאים: "הם היו כמו היועצים המכירים המזהירים האומה והמזכירים והכותבים והם ראש האומה".

ההסתוריה – גילוי מעשי ד'

זאת, משום שההסתכלות הנכונה על ההסטוריה, מבאר לנו מרן הרב, מובנת לפי היסוד של **השתלמות והתפתחות העולם, ושההסתוריה היא מאורעות ההתקדמות העולם** על ידי מעשי ד', "שכל הדברים ההיסטוריים שהיו במציאות צריכים שיובנו על פי תעודותיהם עם הדברים מהסובבים מהם בהשגחת ד', לכוון הטוב והחסד באחרית" (אגרות הראיה, חלק א עמ' צד), "כי יסוד הכל הוא מה שאנחנו מלמדים בעולם, שהכל פועל ד', והאמצעיים, רבים או מועטים, הם הכל מעשי ה', שלא חיסר מעולמו כלום" (שם, עמ' קו) ו"להכיר מעשה ד' במהלך ההיסטוריה לא פחות מבמהלך צבא השמים "זכור ימות עולם" (שם, עמ' צח).

"ערך ההסתוריה" – היא עצמה

אם אצל פרשנויות אחרות, התועלת בהתבוננות בהיסטוריה היא לכל היותר לתכליתות צדדיות או עתידיות, אצל מרן הרב זצ"ל - תכלית **ההיסטוריה היא היא בעצמה!** היינו, היא נוצרה בשביל לגלות את הערך האלוהי שבמהלכים האנושיים ההיסטוריים. וזאת - רק החכמים והנביאים יכולים, כמובן, להבין ולראות.

ניתן לראות דוגמה לראיית הערך העצמי של ההיסטוריה כמעשה ד': למשל בתנועת הסוציאליזם: אפשר לראות בה תועלת, מצד העתיד, לומר שממנה יצא בסוף דבר טוב, שהיא תביא להתחדשות הציונות ותקומת עם ישראל. אבל אפשר לראות במאורע את הערך העצמי שלו, שיש בה אידיאולוגיה מוסרית לחופש ואחוה לזולת וכו'.

התסכלות עמוקה בעבר - מביאה לעין חדשה על העתיד

בעומק העניין, הסתכלות שכזו מביאה אותנו למבט מרומם ואלוקי - **אל העתיד**, וכחתימת דברי רש"י בפירוש הפסוק: "בינו שנות דור ודור" – "להכיר להבא שיש בידו להיטיב לכם ולהנחיל לכם ימות המשיח והעולם הבא".